

Handläggare: Bosse Dannert
Telefon: 08-508 18 040

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2012-10-25

Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av betänkandet "Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap" (SOU 2012:35).
2. Omedelbar justering.

Steinunn Á Håkansson
stadsdelsdirektör

Per-Ove Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Den statliga utredning som har sett över möjligheten att stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap har nu presenterat sina förslag. Utredningen föreslår bland annat att tvångsäktenskap och barnäktenskap ska kriminaliseras i Sverige.

Förvaltningen ser positivt på att kunskapen om dessa problem förbättras. De föreslagna åtgärderna förbättrar möjligheterna att bistå de flickor och kvinnor som far illa eller riskerar att fara illa.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för vuxna.

Bakgrund

Den svenska rättsordningen godtar inte tvångsäktenskap och inte heller barnäktenskap. Ändå förekommer det att unga människor som lever i Sverige tvingas att ingå äktenskap. Det finns också de som ingår äktenskap före 18 års ålder. Många gånger ingås dessa äktenskap i utlandet.

En särskild utredare har på regeringens uppdrag undersökt bakgrunden till att sådana äktenskap förekommer. Även omfattningen av tvångsäktenskap och barnäktenskap har utretts. För att motverka tvångsäktenskap och barnäktenskap föreslås ett antal åtgärder för att ytterligare stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap.

Utredningens betänkande har sänts på remiss till Stockholms stad och en rad andra instanser. Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet vidare inom Stockholms stad, bland annat till Farsta stadsdelsnämnd. Synpunkter ska vara inlämnade senast den 26 oktober.

Remissen i sammanfattning

Att tvingas gifta sig och att sammanleva med någon mot sin vilja innebär i sig ett omfattande övergrepp. Förväntningar på att äktenskapet ska leda till sexuellt samliv och barn innebär en stor risk för sexuella övergrepp. Erfarenheter visar att många av de flickor och kvinnor som blir gifta mot sin vilja utnyttjas och far illa i sina äktenskap. Till nackdelarna hör också att tidiga äktenskap kan leda till förkortad skolgång.

Omfattningen av problemet med tvångsäktenskap och barnäktenskap är svårt att ange med säkra siffror. Utifrån utredningens material uppskattas att minst 250-300 personer under år 2011 upplevde en akut eller ganska akut risk för att bli gifta mot sin vilja. Tidigare undersökningar tyder på att cirka 70 000 unga människor begränsas av de villkor familjen anger när det gäller val av partner.

Det som övertygat utredaren om behovet av ett bättre skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap är framför allt enskilda berättelser. Ett exempel är berättelsen om den 15-åriga flickan som skickades till Irak, blev bortgift med en betydligt äldre kusin och sedan dess underrättar omvärlden via en undangömd dator om de övergrepp som hon utsätts för. Ett annat exempel handlar om en 19-årig kvinna som knivmördades. Hennes 16-årige bror är misstänkt för mord och sitter häktad. Kvinnan hade några år tidigare förts till ett annat land och där som 14-åring blivit bortgift mot sin vilja. Efter en tid lyckades hon fly tillbaka till Sverige. Frågan ställs om varför den unga kvinnan inte fick det skydd som hon hade behövt för att

överleva. Berättelserna är många och vittnar om en utbredd ofrihet och om unga människor som inte vet att de har rätt att själva bestämma över sina liv.

Tvångsäktenskap och barnäktenskap har ofta en koppling till hedersrelaterat våld och förtryck. Även pojkar och unga män omfattas av hederskulturen, vilket då även kan innefatta tvångsäktenskap. Denna kunskap har betydelse för hur problemen bör mötas. Men viktigare är att – alldeles bortsett från kultur, religion, traditioner och värderingar – utgå från de mänskliga rättigheter som varje individ har, rättigheter som har slagits fast bland annat i FN:s barnkonvention, FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

Utredningens direktiv var bland annat att

- öka kunskapen om tvångsäktenskap och barnäktenskap
- överväga om sådana äktenskap bör kriminaliseras
- överväga att slopa dispensmöjligheten för barnäktenskap.

Utredningen föreslår bland annat:

1. Tvångsäktenskap kriminaliseras genom en särskild straffbestämmelse. Även informella äktenskap omfattas.
2. Barnäktenskap kriminaliseras. Även informella äktenskap.
3. Möjligheten att få dispens för att ingå barnäktenskap tas bort.
4. Det inrättas ett nationellt så kallat kompetensteam för att leda, samordna och stödja arbetet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, liksom mot hedersrelaterat våld och förtryck.
5. Socialstyrelsen ges i uppdrag att genomföra ett tillsynsprojekt angående tvångsäktenskap och barnäktenskap hos kommunernas socialtjänster.
6. För att trossamfund och vigselförrättare ska få vigselförstånd ska det krävas att de inte genomför några religiösa ”tvångsvigslar” eller ”barnvigslar” som visserligen inte medför lagenliga äktenskap men som leder till förbindelser med i praktiken samma effekt.
7. Nämnden för statligt stöd till trossamfund ska i sin ordinarie verksamhet föra en dialog med samfunden och vigselförrättarna om barnäktenskap och äktenskap mot den egna viljan.
8. Det ska utarbetas en rekommenderad metod för familjearbete i akuta situationer. Den ska bygga bland annat på en utvärdering av de metoder som används på vissa håll i landet i dag.

Utredningen föreslår inte några begränsningar i möjligheten att i Sverige erkänna ett utomlands lagenligt ingånget så kallat fullmaktsäktenskap och inte heller någon kriminalisering av sådana äktenskap, ens när de sker mot den ena makens vilja. Utredningen föreslår inte heller någon ytterligare inskränkning i möjligheterna att erkänna barnäktenskap som har ingåtts i utlandet, då skälen emot lagstiftning överväger.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att frågan om tvångsäktenskap och barnäktenskap har uppmärksamats och att kunskapen om vad de innebär har förbättrats. Förvaltningens handläggare möter många med bakgrund i länder där dessa former av äktenskap kan förekomma. De föreslagna åtgärderna ger förbättrade möjligheter att bistå de flickor och kvinnor som far illa eller riskerar att fara illa genom sådana äktenskap.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (SOU 2012:35)

Sammanfattningen bifogas – hela betänkandet publiceras på Insyn